

**Pesticide
Action
Network**
Netherlands

Anreperstraat 91
9404 LC Assen
pan.netherlands@gmail.com
<https://www.pan-netherlands.org>

Aan demissionair minister P. Adema
ministerLNV@minlnv.nl

Aan demissionair minister E. Kuipers
ministervws@minvws.nl

Cc. Vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
cie.lnv@tweedekamer.nl

Vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
cie.vws@tweedekamer.nl

Datum: 2 november 2023

Onderwerp: *Dringende oproep: stem tegen de verlenging van glyfosaat met het oog op het risico op leukemie*

Geachte demissionaire ministers,

Met deze brief wil Pesticide Action Network Netherlands (PAN-NL) haar grote bezorgdheid uiten in het licht van nieuw wetenschappelijk bewijs met betrekking tot de kans op kanker door glyfosaat.

Een nieuwe studie toont aan dat glyfosaat en herbiciden op basis van glyfosaat (GBH's) leukemie kunnen veroorzaken, zelfs in lage doses die door de regelgevende instanties van de EU als veilig worden beschouwd. Dit is vooral alarmerend omdat de Commissie op dit moment voorstelt om de EU-goedkeuring van glyfosaat met 10 jaar te verlengen. Op 16 november worden de lidstaten uitgenodigd om opnieuw over het voorstel te stemmen in het Appeal Committee. In het licht van dit overtuigende nieuwe bewijs over de potentiële schade van glyfosaat aan de menselijke gezondheid, roept PAN-NL u nogmaals dringend op om te pleiten voor het niet verlengen van de goedkeuring.

Op 25 oktober werden de [eerste carcinogeniteitsgegevens](#) van de Global Glyphosate Study (GGS), een multi-institutionele internationale toxicologische studie, [gepresenteerd](#) op de internationale wetenschappelijke conferentie, de Ramazinni days 2023. De bevindingen tonen aan dat lage doses GBH's, waarvan tijdens de EU-beoordeling ten onrechte werd aangenomen dat ze geen effecten hadden, leukemie veroorzaakten bij ratten jonger dan 1 jaar, na blootstelling tijdens de prenatale periode en op jonge leeftijd. Uit de gegevens blijkt, dat de helft van de sterfgevallen door leukemie bij ratten optrad tussen 21 weken (vergelijkbaar met ongeveer 16 jaar bij mensen) en de leeftijd van één jaar (vergelijkbaar met ongeveer 40 jaar bij mensen). Eén van de GBH's getest in de GSS was de representatieve formulering BioFlow (MON 52276) waarvoor de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) onlangs had geconcludeerd dat er "no critical areas of concern" waren.

De bevindingen van de GGS zijn uiterst verontrustend omdat ze het reeds bestaande bewijs van potentieel kankerverwekkend zijn van de stof, aanvullen, aanvullen. Gedurende de gehele herbeoordeling van glyfosaat hebben NGO's en onafhankelijke wetenschappers herhaaldelijk gewaarschuwd voor belangrijke incoherenties en tekortkomingen in de wetenschappelijke evaluatie van glyfosaat door de EU.

Wat betreft de representatieve formulering "Bioflow", hoewel de EFSA leemtes in de gegevens rapporteerde en wees op mogelijke genotoxiciteit van bepaalde ingrediënten, is er door de aanvragers geen onderzoek uitgevoerd naar de toxiciteit op lange termijn of carcinogeniteit van de representatieve formulering. Gezien de GSS-gegevens vragen wij: hoe kan een besluit over de veiligheid van de representatieve formulering worden gerechtvaardigd als er geen onderzoek naar de toxiciteit op lange termijn in het dossier is opgenomen?

Volgens artikel 4, lid 5, van Verordening (EU) 1107/2009 en, zoals benadrukt door het Europees Hof van Justitie ([zaak C-616/17](#)), moeten producten en werkzame stoffen grondig worden beoordeeld om aan te tonen dat ze geen toxiciteit op lange termijn en/of carcinogeniteit veroorzaken. In het licht van dit nieuwe wetenschappelijke bewijs van de GGS, dat GBH bij ratten sterfte door leukemie veroorzaakte, roepen wij u op om de Commissie te vragen haar voorstel om glyfosaat te verlengen onmiddellijk in te trekken en de vergunning voor glyfosaat in te trekken.

De gegevens van de GGS onderstrepen dat de potentiële carcinogeniteit en genotoxiciteit van glyfosaat eenvoudigweg niet goed zijn beoordeeld.

Wij willen er nog een keer op wijzen dat cruciaal bewijs over de carcinogeniteit van glyfosaat tot nu toe niet is erkend in de EU-beoordeling. Dit omvat het vermogen om kwaadaardige lymfomen en andere tumoren te veroorzaken in knaagdierstudies, beoordeeld in overeenstemming met Europese en internationale richtlijnen, evenals het vermogen om oxidatieve stress en DNA-laesies in specifieke organen te veroorzaken. De aanvragers hebben twee belangrijke in vivo onderzoeken naar genotoxiciteit volgens het OESO-protocol, waaruit zou blijken of glyfosaat genotoxisch is voor andere organen dan het beenmerg, niet ingediend. Bovendien suggereren epidemiologische studies dat blootstelling aan glyfosaat verband houdt met kanker, wat onlangs werd bevestigd door het [Franse gezondheidsinstituut Inserm](#).

De carcinogeniteit van glyfosaat is echter slechts het topje van de ijsberg met betrekking tot de gezondheidseffecten van glyfosaatherbiciden. Blootstelling aan glyfosaat en GBH's is in verband gebracht met neurotoxiciteit¹, autismespectrumstoornissen bij kinderen die vanaf de prenatale leeftijd zijn blootgesteld², amyotrofische laterale sclerose³ en de ziekte van Parkinson bij volwassenen⁴. Het is ook in verband gebracht met hormoonontregeling en veranderingen in het microbiom. Blootstelling aan glyfosaat kan ook leiden tot toxiciteit bij een groot aantal niet-doelsoorten op het land en in het water, wat ernstige gevolgen kan hebben voor de biodiversiteit.

¹ Costas-Ferreira et al 2022. Toxic Effects of Glyphosate on the Nervous System: A Systematic Review. *Int. J. Mol. Sci.* 2022, 23, 4605. <https://doi.org/10.3390/ijms23094605>

² von Ehrenstein, O. S., Ling, C., Cui, X., Cockburn, M., Park, A. S., Yu, F., Wu, J., & Ritz, B. (2019). Prenatal and infant exposure to ambient pesticides and autism spectrum disorder in children: Population based case-control study. *BMJ*, 1962. <https://doi.org/10.1136/bmj.l962>

³ Andrew, A., Zhou, J., Gui, J., Harrison, A., Shi, X., Li, M., Guetti, B., Nathan, R., Tischbein, M., Pioro, E. P., Stommel, E., & Bradley, W. (2021). Pesticides applied to crops and amyotrophic lateral sclerosis risk in the U.S. *NeuroToxicology*, 87, 128–135. <https://doi.org/10.1016/j.neuro.2021.09.004>

⁴ Andrew, A., Zhou, J., Gui, J., Harrison, A., Shi, X., Li, M., Guetti, B., Nathan, R., Tischbein, M., Pioro, E. P., Stommel, E., & Bradley, W. (2021). Pesticides applied to crops and amyotrophic lateral sclerosis risk in the U.S. *NeuroToxicology*, 87, 128–135. <https://doi.org/10.1016/j.neuro.2021.09.004>

Wij zijn zeer bezord dat al deze belangrijke schadelijke effecten door de EFSA in haar conclusie niet als kritieke aandachtspunten worden beschouwd.

Gezien het bovengenoemde bewijs voldoet glyfosaat niet aan de goedkeuringscriteria die zijn vastgelegd in Verordening (EU) 1107/2009, volgens welke werkzame stoffen van gewasbeschermingsmiddelen, gewasbeschermingsmiddelen en de residuen daarvan die op de markt worden gebracht, geen schadelijke gevolgen mogen hebben voor mensen en dieren en geen onaanvaardbare effecten op het milieu. Bovendien hebben de Commissie en de lidstaten het recht om, als er aanwijzingen zijn dat een bestrijdingsmiddel schade kan veroorzaken, het voorzorgsbeginsel in te roepen, dat centraal staat in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en Verordening (EU) 1107/2009, om een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid en het milieu te waarborgen.

Als de Commissie vastberaden blijft vasthouden aan haar voorstel, ondanks de alarmerende bevindingen van de GSS, draagt u de verantwoordelijkheid om de menselijke gezondheid en het milieu te beschermen door u te verzetten tegen de tienjarige verlenging van glyfosaat. Op dit cruciale moment roepen we u op om aan te dringen op het niet verlengen van glyfosaat, want de bescherming van boeren, landarbeiders, het publiek en milieu staat op het spel.

Bij voorbaat dank voor uw overweging.

Hoogachtend,
namens PAN-NL

Margriet Mantingh,
voorzitter